

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 49.) Ut kommer hvarje Söndag. Götheborg den 7 December 1851. Pris för år: 4 R:dr B:co. (V årgången.)

Infanten Don Miguels af Braganza förmålning med prinsessan Adelheid af Löwenstein.

Vid en af Mainflodens skönaste stränder ligger slottet Löwenstein. Detherrliga frankerlandet, vänligt som dess innevånare, utvecklar här alla elementerna af en romantisk skönhet, vaggad i det angenämaste klimat. Det fornåldriga klostret

Engelsberg höjer sig på andra sidan Main och uppfångar från sitt upphöjda läge dagens första solstrålar. I alla rigtningar erbjuder denna nejd anblicken af de intressantaste städer och historiskt märkvärdiga ställen. En half timmas väg uppåt ligger Miltenberg med en ståtlig borgruin. Här låter Goethe sin Georg i "Götz von Berlichingen" falla i striden. En half mil längre uppåt floden ligger ruinerna af den

fordom så mäktiga Rüd von Collenbergs borg o. s. v. Slutligen den lilla staden Amorbach, fursten af Leiningens residens. Han är halfbroder till drottning Victoria af England och bebor sitt i gammalengelsk styl uppförda slott Wald-Leiningen.

Här, i midten af de präktigaste trädgårdsanläggningar ligger slottet Löwenstein, bygd i Andrea Palladios majestätiska styl.

Furstarne af Löwensteins ridderliga släkt härstammar i lika linea från kurfurstarne af Pfalz och Rhein, och har i Friedrich den Segerrika sin stamfader. Invecklade tidsförhållanden, personligt mod och orubbligt motstånd mot orättvisan, försäkras denne hjertemodige anherre om en berömvärd plats i historien.

Detta höga furstehus, hvars stamträd bibehållit sig fläckfritt genom alla dess afkomlingar och förete en taffla af ridderliga gestalter med hjertats dygder och rena seder, skulle genom ett underbart öde erhålla ny näring för sin glans i den den 23:dje September fullbordade förmålningen mellan den med rika själs-gåfvor utstyrda prinsessan Adelheid af Löwenstein och Don Miguel af Braganza.

Prinsessan Adelheid af Löwenstein och Don Miguel af Braganza.

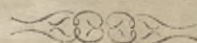
En vandring genom Madras.

(Forts. o. sl. fr. N:o 48.)

Man rider och åker efter behag, vägnarna äro förträffliga, man flyger åstad, man inandas en balsamisk, vederqvickande luft. Man far förbi den ena sköna villan efter den andra; här ser man ett grekiskt tempel, der ett göthiskt torn, längre bort en liten vänlig "Cottage"; alla ligga de i skönt anlagda och väl underhållna parker och trädgårdar; öfverallt ser man den rikaste omväxling i vegetationen, på många ställen de yppigaste blomstergårdar, öfverallt förfriskade af små sorlande bäckar, som genomskära nejden. Man kommer tillbaka, tager på sig sina vida turkiska benkläder, dricker ett glas iskallt sodavatten, lägger sig på soffan med cigarr i munnen och lektyr i handen; derpå blundar man en stund, stiger sedan upp, tager sitt bad och gör sin morgon-toalett för att kl. 10 samlas till första frukosten. Thé, kaffe (det sednare här som allestädes hos engländarne synnerligen dåligt), ris och karri, stekt fisk, friska ägg o. s. v. samt frukter äro dess beståndsdelar, friska blommor i chinesisiska porcellains-vaser dofta i alla rum. Na går hvar och en till sitt; herrn i huset till sina göromål i staden, damerna i deras inre rum, för att läsa, sy, teckna, musicera och framförallt att skriva biljetter, hvilket sista, icke allenast af orsak för att undvika missförstånd, som uppkomme ifall man sände en svart tjenare med muntliga budskap, har blifvit en af de få husliga för rättningarne, men som tillika är en riktig passion för de ostindiska damerna. Man har anställt formliga beräkningar, i följe hvaraf flera damer anses expediera omkring 2000 biljetter årligen. Litet längre fram på dagen instundar tiden då damerna emottaga visiter och höra på stadens *chronique-scandaleuse*. Kl. 2 spisas den andra frukosten, den engelska "lunch", här i landet kalladt "tiffin", som är en ordentlig måltid med soppa, fisk, stök, grönt, desert, frukt &c. Ett glas vin drickes dertill, men öl är älsklingsdrycken, såväl för damer som herrar. När man begär ett glas öl af upp passaren — ty man iskänker aldrig sjelf — så säger man "beer-shrob!" hvilket icke kan öfversättas med annat än öl-vin! Efter "tiffin" kommer för damerna en viktig sysselsättning, hvaruti en sysslolös, som jag var i dessa dagar, kan finna ett ganska roande tidsfördrif. Då det nemligen är för varmt att besöka butiker och magasin — de äro dessutom för långt borta — så transporteras varorna omkring i husen på ryggen af vandrande krämarsyenner,

hvilka utbreda sina varor för de nygirige, och nu uppstår ett undersökande af packe ut och packe in, prutning, mätning, klipping, alldeles som hos oss, blott med den skillnad att man icke sjelf rör det minsta, men låter allt besörjas af de talrika tjenstehjon, som straxt församla sig i en hög med herrskapet och krämaren. Jag såg här några utomordentligt vackra mussliner, broderade med gröna insektingar, som jag ingenstädes derefter funnit, och som säkert skulle göra mycken lycka i Europa.

Sälunda tillbringas dagen. Efter åkningen, när man kommer hem, är det mörkt, men huset är upplyst. Det är kokos-olja, som här gjutes i eleganta glaslampor och lampetter; öfver hvarje låga är en glaskula, en slipad glasglob eller annat dylikt. De gifva icke starkt ljus, men mångfaldiga sådana lampor äro tända i rum, gallerier, trappor; öfverallt är ett starkt ljus utbreddt. Damerna ila till sina rum, man kläder sig som till bal eller stor diné. Kl. 8 spisas middag. Silfver och kristall betäcka bordet, stora massiva silfverlock täcka rätterna. Pankan svingar öfver bordet och viftar svalka på gästernas glödande pannor; vinet är ypperligt, men maten är i allmänhet som hos engelsmännen, dock må man ej glömma den konstanta ostindiska rätten af ris och karry, som alltid är förträfflig och till hvilken man snart får en sådan smak, att man icke kan undvara den. Damerna lemna bordet vid deserten men herrarna förblifva sittande. Buteljer och karaffiner, insvepta i röda och blå öfverdrag, som skola hålla dem kalla, cirkulera beständigt, men ingen dricker, det är icke mera på modet. Konversationen blifver tråkig, ty alla äro trötta af dagen och dess värme, några insomna, andra röka. Äntligen stiger man upp från bordet och går in till damerna, som dricka kaffe och thé; stundom får man höra musik, men kl. 10 å 11 är allt förbi.

En Arabs historia.

På sin resa genom österlandet hade Lamartine, under sin vistelse i Beirut, antagit i sin tjänst en kock från Aleppo, vid namn Abulias, hvars historia han berättar på följande sätt.

Abulias var kristen, ung och förståndig och hade i Aleppo en liten handel med

inhemska varor, som han, ridande på en åsna, sjelf sålde till de nomadiska stammar, som om vintern uppslogo sina ståndqvarter i nejden af Antiochia. Hans handel gick bra, men han ansåg det för rädligast att ingå kompagniskap med en arab från Aleppo. Härigenom förkofrades hans handel, och Abulias var, efter några års förlopp, en af de rikaste handelsmän i landet. Han blef intagen af en ung syrisk-grekinnas behag, och man ville blott under det vilkor gifva henne åt honom, att han skulle öfvergifva Aleppo och ned-sätta sig i trakten af Saide, hvarest hans älskades föräldrar bodde. Han måste således draga sin förmögenhet ifrån handeln, hvarvid tvist uppkom med hans bolagsman angående delningen af kapitalerna, som hade varit i kompaniskapet. Den muhamedanske araben lade en suara för den stackars Abulias; han köpte vittnen som skulle hafva varit dolda under en tvist bolagsmännen emellan, och hade hört att Abulias baktalade Muhamed, en förbrytelse af en kristen, som förtjenar döden. Abulias blef släpad för paschan och dömd till döden. Domen blef fullbordad, men då snöret brast, föll den olycklige Abulias ned vid foten af galgen och blef liggande som död på afrättsplatsen. Emellertid hade hans älskades föräldrar utverkat hos paschan, att hans lik skulle öfverlemnas åt dem, på det de kunde begrafva det efter deras religions föreskrifter; de buro liket hem, och då de märkte tecken till lif, delde de honom några dagar i en källare och begrofvade, för att icke väcka misstankar hos turkarne, en tom kista. Men turkarne hade fått nys om bedrägeriet och Abulias blef gripen ånyo i det ögonblick, då han om natten ville smyga sig ut genom stadens port. Då han blef framkallad till paschan, berättade han denne, huruledes han hade blifvit räddad utan hans vett och vilja. Paschan öfverlemnade åt honom, i följd af ett bud i koranen, som var lindrigt mot den anklagade, valet om han ville ännu en gång blifva hängd eller antaga turbanen. Abulias föredrog det sista och iakttog sedan en lång tid de muhamedanska religionsbruk. Då hans äfventyr hade kommit i glömska och hans omvändelse var utan allt tvifvel, fann han medel att komma undan från Aleppo, och att gå ombord på ett skepp, som skulle till Cypern, hvarest han återtog kristendomen. Han blef gift med det fruntimmer, som han älskade, ställde sig under fransmannens beskydd och kunde ostraffad visa sig i Syrien, hvarest han fortsatte sin handel som krämarsyenner hos druserne, maroniterne och araberna. Det var

en sådan man vi behöfve på våra resor i dessa nejder. Hans färdighet som kock bestod i att göra upp eld på öppen mark med qvistar, torra örter och kamel-träck, upphänga en kopparpanna på två i kors om hvarandra ställda käppar, och deri koka ris, höns och några stycken lamkött. Äfven upphettade han vid elden runda flintstenar, och då de voro nästan glödröda, öfverdrog han dem med en deg af mjöl; ålunda bakade han vårt bröd.

Colombo.

Colombo, hufvudstaden på Ceylon, liknar mera en stor skog eller en ofantlig trädgård än en stad; dess innevägnare bestå af cingaleser, malabarar, malayer och mohrer, som bo i hyddor under ett tätt tak af kokospalmer och andra träd. Europeen måste blifva förundrad på ett eget sätt vid åsynen af den härvarande naturen och dess ovanliga växter, och han tror sig hafva en ofantlig botanisk trädgård framför sig. På den skuggrika ön är luften uppfylld af elektricitet, blixtnarna äro utomordentliga och upplysa för ett ögonblick bergstopparne och afgrunderna, som äro be vuxna med buskar och gräs. Stillheten afbrytes af aflägsna åskknallar, när eqvinoctialstormarne närma sig, samt vid det echo, som genljuder från den täta skogen, ty icke sällan hafva Bonzerne här sina hemlighetsfulla tempel dolda i de mest ogenomträngliga skogssnår, hvori den gamla buddhistiska kulten blifver firad i sitt ursprungliga skick. När inbillningskraften lockar en vandrare bort på den fuktiga, mörka vägen under de löfrika träen, hvarigenom solen aldrig tränger, hort till ett af dessa ländliga tempel, så mottages han af vänliga prester i gula kostaner med rakade hufvud och skägg, som föra honom bort under deras tak. Här uppfylles atmosfären af sällsamma blommors doft, och skenet af lampor, uppfyllda med kokosnöt-olja, upplysa den jättelika buddha, som är uthuggen af klippan och målade med skinande färger, förnämligast orange och gult, och i sittande eller liggande ställning intager templets höjd eller längd. Dessa gästfria prester framsätta strax för vandraren en reuligt tillagad måltid, som består af vegetabilier af åtskilliga slag. Med barnslig nyfikenhet omringa de barn, som uppfostras vid templet, den främmande; några hvifta svalka på honom, andra bringa honom kallt vatten medan snart en cigarr är tillagad af blad, som blifvit samlade i trädgården, eller man

räcker honom betel, sockerrör och annat som man minst förmodade att finna på detta ställe. En af presterna märkte att några härstrån hängde ned i ögonen på mig, hastigt tog han en liten kanna från sin ficka och bjöd den mig med mycket allvar och utan att säga ett ord. Cingaleserna använda nemligen stor uppmärksamhet på deras hår, som de bära mycket långt. Dessa skogsprester lära sina lärjungar, välvilja och vänlighet och bilda dem till fredliga och goda människor, och med dessa egenskaper utmärka sig äfven cingaleserne, Ceylons urinnevägnare, som föra ett ensamt och redligt lif. Människorna i detta beundransvärdt sköna land äro väl bildade, deras ansigtsdrag äro ädla, uttrycket blidt och godmodigt, de utmärka sig genom en skön hållning, hög växt och behagliga kroppsrörelser.

Naturforskaren Berthold Seemann.

I medlet af Juli detta år har hr Berthold Seemann återvänt på ett besök till sin fädernestad Hannover. Berthold Seemann, som genom sina betydliga resor och naturhistoriska upptäckter redan beredt sig ett ärofult namn i Storbritanniens vetenskapsverld, synes vara förtjent af att blifva känd äfven i Sverige.

Berthold Seemann, andra sonen af kongl. hannoverska kammarmusikern och klarinettvirtuosen Wilhelm Seemann, föddes i Hannover den 28 Febr. 1825. Redan under sina pojkar visade han en afgörande förkärlek för botaniken, åt hvilken han helt och hållet beslöt att egnas sig. Sedan han inhemlat den första skolbildningen vid lyceet i sin fädernestad och genom botaniska studier under trädgårdsinspektoren Wendlands ledning lagt grunden till sina framtida förhoppningar, begaf han sig till England, hvarest han, efter ett kort vistande, mottog det ärofulla uppdraget af amiralitetet, att såsom naturforskare intaga en ledigblifven plats på den till en upptäcktsresa bestämde kongl. fregatten Herald. Seemann begaf sig därför den 1 Aug. 1846 med den vestindiska ångaren öfver Madeira, Granada, Barbados och St Domingo till Jamaika. Här dröjde han omkring tre veckor och fortsatte sedan sin resa öfver Carthagen och Santa Maria till Chagres samt gick här öfver näset till staden Panama, hvarest han skulle sammanträffa med fregatten Herald. Då detta skepp emellertid

hade företagit en resa till Oregon, så selsatte sig herr Seemann till dess återkomst med att undersöka Panamanäset i de mest olika riktningar och att samla värdefulla föremål för vetenskaperna. I början af år 1847 återvände fregatten till Panama, och herr Seemann begaf sig nu med densamma till den södra amerikanska kontinenten, uppehöll sig en längre tid i Lima och Callao, gick derpå åter norrut och landsteg i Payta. Härifrån gick han i följe med sin vän Bellford Pim, löjtnant på kongl. fregatten Herald, genom sandöknarne, besteg Anderna och genomforskade amazonflodens öfre gebit. Städerna Piura, Loja och Cuença samt flere byar besöktes, bergens högsta punkter bestegos och mättes, äfvensom en myckenhet naturalier och antiqviteter blefvo af honom funna. I Oktober 1847 var han i Guajaquil, gick derifrån åter mot norr, besökte hela kuststräckan af republikerna Ecuador och Ny-Granada, i hvilka nejder nästan aldrig någon vetenskapsman förut satt sin fot. Med början af år 1848 vände han sig till provinsen Veraguas och upptäckte der öfverlevorna efter en försvunnen indianstam, bestående af hieroglyfer, grafvårdar, pelare o. s. v., hvilka äro väsendtligen olika med indianstammarnes forulemningar i hela Centralamerika och äro af största vigt för Amerikas urhistoria.

I Maj 1848 fick Herald, kommenderad af kapten Henry Kellett, befallning att begifva sig från Panama till Nordpolen, för att uppsöka Sir John Franklin. Herr Seemann måste alltså göra resan med. Efter 99 dagars förlopp uppnådde expeditionen Petropavlofsky, Kamschatkas hufvudstad, och efter ett kort vistande derstädes styrdes genom Behrings- till Kotzebue-sundet. Här gjorde herr Seemann flera resultatrika gräfningar, hvilka bragte i dagen många kvarlevor af mammuth-djur, äfvensom af hjortar, hästar m. fl. djur. Med vinterns början nödgades man att åter styra sydvart, och Kamschatka besöktes ännu en gång, derefter Matzatlan och San Blas i Mexiko, och efter sex månaders frånvaro åter Panama. Herr Seemann gjorde nu flera resor i Veraguasgebitet, besteg vulkanen Chieriqui och genomkorsade landet i flera nya riktningar. I Maj 1849 tillträdde han sin andra resa till Nordpolen, besökte de Havaiska öarne, ännu en gång Kamschatka och uppnådde åter i Juli den kalla zonen. Under Juli, Augusti och September hade han lyckan att blifva delaktig i upptäckandet af flera öar, som ligga i nord mellan Amerika och Asien, och framträngde ända till 73° N. B., högre än

någon före honom framträngt i Behrings-sundet. De af hr Seemann här gjorde samlingar äro mycket rikhaltiga och innehålla olika nya släp-ter och arter; dessutom bestämde han trädgränsen på nordvestra kusten af Amerika. Ännu en gång måste skeppet vändas åt söder för den inträdande vinterns skull. Hr Seemann bereste nu det nordvestra Mexiko, en nejd, som hittills ej blifvit beträdd af någon naturforskare, hvilken resa förde honom öfver Sierra madre till Tafellandet i Mexiko. På denna resa var han utsatt för många faror, dels genom röfvarehorder och dels genom Comanche-indianerna, hvilka sednare han endast med yttersta nöd undgick. Efter fyra månaders faror och besvärigheter af alla slag, ankom han lyckligen till Mazatlan, gick med Herald till ön Oahu, och derifrån för tredje gången till nordpolen; vidare tillbaka öfver Oahu till Hongkong i China. Sedan han genomforskat ön, gjordes en färd med ett ångfartyg till Canton. Sedermera fortsattes resan till Singapore i Ostindien och derifrån genom Sunda-sundet till Goda Hopps-udden, hvar-est Herald ankrade i Maj 1851. Öfverallt på de omförmälta ställena dröjde expeditionen en längre tid, hvarunder gjordes åtskilliga utflygter till det inre af landet. Slutligen anträdde hemresan, hvarunder St Helena, Ascension och Azorerna besöktes. Seemann återkom den 6 Juni innevarande år till England, efter ett tidsförlopp af 5 år.

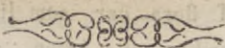
De vetenskapliga resultaterna af dessa resor äro ganska viktiga, och hr Seemann har redan erhållit uppdrag af engelska smiralitetet att utgifva sin resebeskrifning, äfvensom hans naturhistoriska observationer. Härvid har han att påräkna biträde af både Europas och Amerikas utmärktaste botanici och zoologer och han ämnar fullborda hela detta arbete under de trenne nästföljande åren. Dessutom har Hr Seemann författat ett arbete öfver Panamanuset, hvilket arbete har till föremål detta lands hittills försummade historia. Det utkommer inom kort och blir af ganska högt intresse.

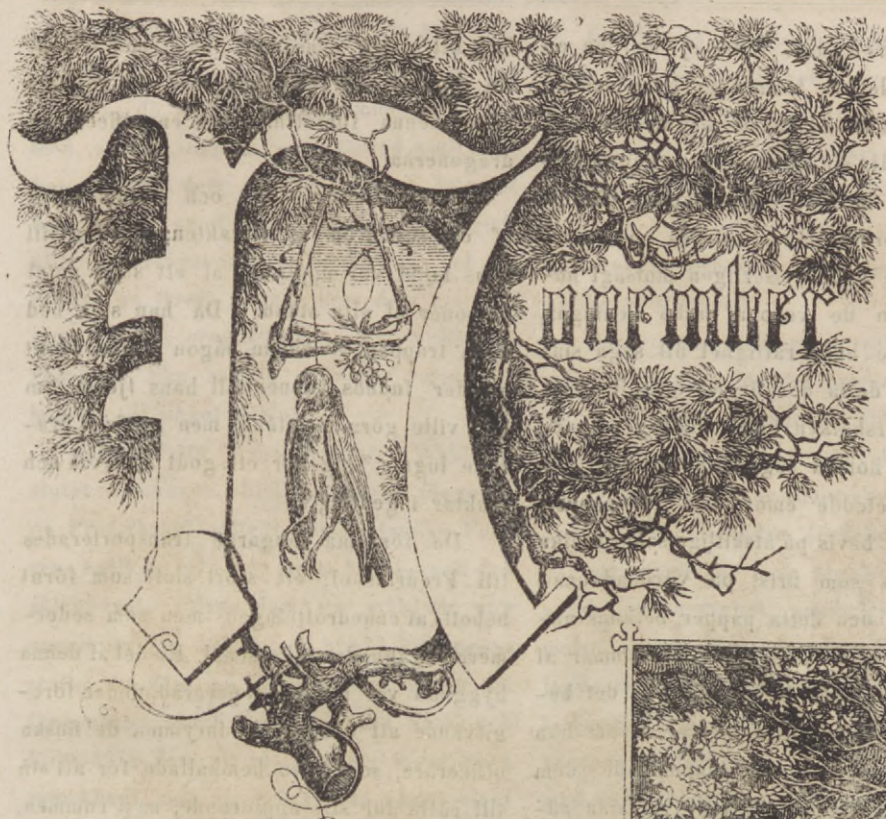
Slottet Löwenstein.

Naturforskaren Berthold Seemann.

November-jagten i Tyskland.

Endast sällan har man, äfven under flitig efterforskning i skogarne, tillfälle att skåda dylika scener som den vår afbildning här framställer, nemligen då gräfsvinet för några minuter njuter af de lifvande soistrålar, som någon skön novemberdag tillfälligtvis skänker det, men desto lättare är man istånd till att då öfverraska det i dess ensamhet. Ojämofrligt är det behag och den sorglöshet, hvarmed det förstår att begagna de dyra ögonblicken. Ingen af skogsverldens alla öfriga individer eger en sådan utomordentlig godmodighet, som denna fredliga underjordens innevägnare. Ur dess små, men glänsande ögon talar ett välbefin-

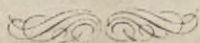
nande och en tillfredsställelse, som låter förmoda att det lilla djuret åtnjutit en naturenlig uppfostran och eger ett rent, obefläckadt samvete. Dess anspråkslösa tillbakadragenhet gör att det, oaktadt sina många promenader i skogen, dock endast sällan kommer att möta jägare och deras hundar. Det är nästan blott genom sina många hålor och gångar under marken, som dess tillvaro spåras, med undantag af sommartiden, då det ofta föredrager att tillreda sitt läger ofvan jord. Hvilande bakom någon gammal trästubbe, väckes det af det minsta buller ur sin slummer, åt hvilken det egnar nästan hela den tid solen är öfver horisonten, och det ilar då, hastigt som pilen, in i det tätaste af skogen eller uti närmaste jordhål. Dess lefnadssätt utmärker sig genom frid och lugn, samt en fullkomlig ostördhet af den stora verlden, så länge det nemligen behagar denna att låta det arma kräket få behålla sin älskade frid och sitt lugn. Ända till sin ålderdom vill det förblifva en enstöring, och sätter icke ens två styfvers värde på att "lefva" med sina likar. Det lefver ändå, och låter dem lefva också; -- men vågar någon räf taga kvarter i dess tysta hem, så får han snart veta "hvar David köpte ölet", såvida han icke, enligt sin vana, åsidosatt den renlighet och etikett, som alltid iakttagas af gräfsvinet, och hvilket i så fall icke ett enda ögonblick kan trifvas i det genom räfvens oartighet van-

Gräfsvins-bo i November.

helgade hemmet, utan begifver sig skyndsamt derifrån, endast med sitt förakt veder-gällande den obudne gästen, som på ett så högst indelikat sätt brutit mot gästfrihetens lagar. Huruvida gräfsvinen, likasom andra skogens fyrfota djur, under parningstiden strida med hvarandra, är icke säkert bekant, men kan ej heller med sannolikhet antagas, alldenstund de särskilta paren sköta sina familj-angelägenheter i ostördt lugn, uti jordens djup, från hvilket de först i påföljande Maj månad åter uppkomma, i sällskap med två till fyra små täcka afkomlingar. Hela vintern igenom föder sig gräfsvinet af en hvit, oljig substans som alstras i djurets näsborrar, och under den varmare årstiden lefver det af ållon och hvarjehanda rötter o. d. Dock försmär det ingalunda finare rätter, och spisar äfven stundom en desert-rätt, nemligen om det händelsevis påträffat någon sjuk hare eller fågel, hvilken det då medlidamt befriar från hans hjälplösa belägenhet. Att gå på jagt efter friska sådana djur, skulle vara dels en allt för mycket ansträngande motion, och dels helt och hållet oförenligt med gräfsvinets oskuldsfulla och fridsamma sinne.

Gustaf den tredje och hans hof.

Historiska Skizzer.
(Forts. fr. No 48.)

Han beskyllde utan omsvep grefve Fersen att hafva skakat konung Adolphi thron: "Men", sade han, "jag skall nog veta att hindra eder från att röra vid sonens spira." Konungen yrkade, att de skulle bedja grefve Lewenhaupt om förlåtelse för de förolämpningar, för hvilka han under sitt embetes kall varit utsatt, och i följd deraf befalle konungen adeln att genast begifva sig till riddarhuset, för att öfverlägga detta ämne. Grefve Fersen hade velat säga något till sitt försvar, och äfven flere andra uppstodo för att understödja honom, men konungen vill icke höra dem. Han gaf förnyade tecken att de skulle aflägsna sig, och de lydte slutligen.

Grefve Fersen, hvilken måhända aldrig blifvit förbryllad, föreslog genast att taga sin tillflykt till protokollet, för att upplysas om beskaffenheten af de förolämpningar, hvaröfver marskalken kunde be-

klaga sig; men man fann ej mer än en något liflig debatt, hvarunder hvar och en hade använt de starkaste argumenter för att understödja sin mening. Hvarken grefve Fersen eller baron de Geer kunde påbörda något förolämpande uttryck emot marskalken. De hade visserligen motsagt honom, emedan de voro af olika meningar, men som de hade rättighet att säga sina tankar, gaf detta dem ingen orätt i anseende till marskalken, och följaktligen kunde de ej gifva honom någon upprättelse.

Man förete de emot dem ett papper, innehållande bevis på åtskilliga saker hvilka kunde anses som brist på vördnad emot marskalken, och detta papper befanns under tecknad af nära fyratio medlemmar af huset; men grefve Fersen fattade det beslut att anse alla dessa herrar såsom lika många anklagare, och uppmanade dem att skaffa vittnen för att bevisa sina påståenden. Ibland nära ett tusende närvarande personer, fanns ingen enda som ville vittna, och största delen af dem som hade under tecknat anklagelsen, begärde tillstånd att få utstryka sina namn, somliga under förvärdning att de varit druckne, andra att de ej känt hvad de under tecknat, eller ock att de blifvit öfvertalade att lemna sin underskrift af personer, hvilka de ej kunde vara oartiga emot.

Sålunda hade ridderskapet och adeln endast en enda mening, och befanns alltid i motsägelse mot konungen, medan de andra stånden gjorde allt möjligt för att betyga sin tillgifvenhet för sin herre och sitt nit för det allmänna bästa. De beväpnade borgarne, stolta öfver det förtroende konungen tycktes sätta till deras mod och trohet, beredde sig till allt för att tjena honom, och så snart han beslutat att försäkra sig om de förnämsta oppositions- cheferna, lydte borgarne utan betänkande.

Baronerna de Geer, Macklean, Stjerneld, generalen grefve Horn, f. d. justitie-kansleren herr Liljestråle och flere andra arresterades utan svårighet; men öfverste Armfelt ville se ordena, och på svar att de endast voro muntliga, gaf han tillkänna att han, som nyligen kommenderat konungens häst-garde, ingalunda kunde låta några krämare i uniform taga sig och föra honom i triumf, utan att han beslutat skjuta den första för pannan som vågade bruka våld emot honom, eller ens gå in i hans rum.

Gulddragaren och kaptenen Oldenburg fann affären af för allvarsam beskaffenhet

för att våga densamma innan han lemnat sin rapport, och måhända var han nöjd att afstå denna förrättning till en officer vid dragonerna.

Grefve Fersen togs och eskorterades af en squadron af livvaktens; gården till hans hétel var uppfylld af ett stort antal personer af alla stånd. Då han steg ned ifrån trappan, hviskade någon honom i örat att der funnos vänner till hans tjänst, om han ville göra motstånd; men grefven svarade lugnt: "Jag har ett godt samvete och fruktar ingenting."

De förnämde fångarne transporterades till Fredrikshof, ett stort slott som förut bebotts af enkedrottningen, men som sedermera begagnades till arsenal. En del af denna byggnad var nyligen reparerad, under föregifvande att den skulle inrymma de finska officerare, som voro hemkallade för att stå till rätta för sitt uppförande; men rummen, för väl möblerade till deras föregifna bestämmelse, begagnades att hysa adels chefer. Största delen bland dem afslog att betjena sig af hovets möbler, äfvensom af konungens kök, och läto hemta hemifrån allt hvad de behöfde.

Grefve Brahe och baron Pechlin erhöilo tillåtelse att stanna i sina hus, hvarest de i början strängt bevakades; men konungen hade kunnat spara sig den mödan; ingen rörde sig. Emellertid blefvo de som ännu voro i frihet, mera tilltagsna. Flere bland dem talade på ett sätt som skulle blottställt dem för straff, om konungen ej tillika hade beslutat att på intet sätt låta reta sig till hämnd. Sekreteraren, som förde protokollet i adels plana, hade konungens ordres att utesluta alla å deras sida förhastade uttryck, och de som gjorde sig straffbare genom något dylikt skriftligen, fingo tillstånd att återtaga sina anföranden.

Landtmarskalkens frånvaro bidrog något att stilla dem. Vice-landtmarskalken Liljehorn bibehöll mycket saktmod; utan att afstå någon af sina rättigheter, förstod han undvika att lemna rum för något missnöje. Men ingenting kunde tillfredsställa dem, så länge de mest aktade medlemmarne bland dem höllos fångne. Denna anda inskränkte sig ej till riksdags-affärerna; flere helt unge adelsmän, bland hvilka grefvarne De la Gardie, Ribbing och Stenbock, begärde afsked från sina beställningar; fruntimren öfvergåfvo hovet och sällskaperna; alla årstidens nöjen afbrötos, emedan ingen bevistade dem. Konungen, oakadt stor fiende till ensligheten, led allt detta med

ett förundransvärdt tålmod, till dess han vunnit sitt ändamål i anseende till de tre stånden; då på en gång försonade han sig med adeln, medelst en oväntad visit som han gjorde dem i deras plenum, hvarest han ensam emot hela ståndet genomgick alla de ifrågavarande punkterna, och på mindre än trenne dagar kom dem att antaga alla de propositioner öfver hvilka de rådslagit lika många månader, utan att komma till något beslut.

Sedan detta monarkens steg lyckligen slutat riksdagen, blefvo genast fångarne på Fredrikshof satte i frihet. Grefve Fersen, hvilken man kan anse hafva varit den skickligaste ibland dem, var måhända nog uppriktig att tillstå, att han, i konungens ställe, handlat på samma sätt. Under sin fångenskap skref han till siua barn, och förmanade dem att ej oro sig öfver hvad som händt, och ej heller visa något elakt lynne öfver denna händelse, emedan han var säker att hans monark handlat af rent politiska skäl, och utan någon personlig förtrytelse. Det var en händelse, hvars utgång man med tålmod borde afvakta.

Oaktadt detta, är det nog sannolikt att grefve Fersen icke var mycket nöjd med de nya förändringarne i konungarikets konstitution. När de tre stånden meddelade adeln resultatet af sina öfverläggningar, som voro gynnande för desse förändringar, och ville öfvertala dess medlemmar att lemna sitt samtycke dertill, skakade han på hufvudet, och sade tillräckligt högt för att höras af de deputerade: stackars folk, man måste ursäkta dem, ty de veta icke hvad de göra.

Det djerfvaste slag som nånsin gifvits svenska konstitutionen, var rådets afskaffande. Denna korps, lika gammal som riket, hade under alla föregående revolutioner varit skonad, och fastän dess magt varit mer eller mindre inskränkt, har dock alltid dess tillvaro oafbrutet varit bibehållen. Efter 1772 års regeringsform fordrades icke mindre än rådets enhälliga röst för att motväga konungens mening; detta varade ej längre än sexton år, och det tycktes besynnerligt att en monark, med en lycklig gåfva att öfvertala, och en oinskränkt magt att göra och låta efter behag med riksråds-embetena, icke var säker att hafva åtminstone en rådsherre på sin sida. Konungens driffjeder kunde således intet vara den att afskudda ett så lätt band. Andra orsaker måste sökas för att göra redo för detta oerhörda steg.

Emedan få människor fingo del af konung Gustafs hemligheter, vore det sjelfklokt att vilja, med någon grad af säkerhet, tala om hans driffjedar; det enda medel att uppnå sanningen är att kasta en noga blick på affärernas tillstånd, och att af förenade omständigheter draga den sannolikaste slutsats.

Under flere sekler har rådet varit det mäktigaste stöd för det aristokratiska partiet i Sverige. Ågande en uteslutande rättighet till regeringens förvaltande under minderårigheten eller under konungens frånvaro, hade det städse fördelaktigt begagnat sig af en för dess äregirighet så gynnande omständighet, samt icke utan grämlelse lemnat den en gång i dess händer lagde magten. Under Carl XII:s vistande i Turkiet, gjorde rådet stort ingrepp i kronans rättigheter, och vågade till och med sammankalla en slags riksdag, hvilken, oaktadt afbruten genom konungens oförmodade återkomst, redan hade förberedt 1718 års händelser, som man kan sluta af ett förslag till en ny regeringsform, framlagd till gillande af prinsessan Ulrika Eleonora, hvartill manuskriptet med anmärkningar i brädden, skrifne med hennes egen hand, förvaras, dateradt sex månader före hennes brors död. Man känner huru rådet förfor med konung Adolfs namn, och lät sätta det på handlingar som konungen ej ville underskrifva; äfven under Gustaf III:s regering blef rådet föreslaget af de sammansvarne i Finland, att församla ständerna utan konungens vetskap, och fastän det icke kom derhän, var det nog att varna konungen för hvad som möjligen kunde hända.

Den våldsamma oppositionen å adelns sida vid alla konungens steg under riksdagen, bidrog kanhända också att befästa honom i sitt beslut, att minska adelns inflytande.

Det är sannolikt att konungen redan hade in petto beslutat rådets öde, då han förstärkte sig med de trenne ståndens förtäckta samtycke, genom den smickrande frågan som han väckte hos dem: "att alla rättegångar rörande lif, ära och gods skulle af-dömas i sista instansen af en sjelfständig domstol, sammansatt af medlemmar af alla riksstånden, på det hvar och en skulle åtnjuta fördelen af att dömmas af sina likar." Denna inrättning var visserligen värdig en regering som antog sken af att vidmagnhålla allt yttre sken af friheten, och måste blifva gillad. Konungen som betjenade sig af detta bifall, hade således laglig magt att göra en förändring i rådet, hvilket förut

hade afdömt alla saker i sista instansen, gemensamt med konungen, som vid sådana tillfällen blott hade tvenne röster; men så snart denna förändring var satt i verket, befanns, att det ej angick mindre än att omskapa rikets råd till en enkel domstol, beröfvad all delaktighet i politiska affärer eller i statens styrelse.

Hvad konungen vann genom denna inkräkning är ganska påtagligt; det fanns ingen annan magt än hans. Närvarande eller frånvarande, var han den första driffjeder till allt som hade utseende af ordning och rättvisa.

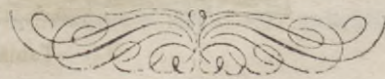
Hvad nationen vann var snarare inbilladt, såsom det ofta är fallet, i afseende på friheten sjelf, politiskt betraktad. Det är visserligen ett ganska ädelt privilegium, att i sista instansen få dömmas af sina likar; och denna förmån var förut betagen statens trenne stånd, emedan det endast var adeln som kunde eftersträfvat att få säte i rådet.

Ibland medlemmarne af det förra rådet hade justitie-kanslern, grefve Wachtmeister allas röster till sin fördel, om hans utnämmande berodt af medborgarnes fria val. Konungen kunde ej gifva ett större prof af välvillja för sina undersåtare, än att anförtro deras rättigheter och deras säkerhet i dylika händer. Om ock grefve Wachtmeister intet sjelf var ansedd som en stor jurist, voro denne chefs rättskaffenhet, meniskokärlek och sunda omdömesförmåga en borgen emot konstgreppen af alla dem, hvilka annars egde öfvervägande kunskaper i sin sak. Han älskade rättvisan och förstod att beskydda den.

Det var en stor förtjenst hos honom, att, oaktadt han var arfvinge till en ofantlig förmögenhet, egna sig åt lagvetenskapen med så stort nit och fallenhet, att han genomgick alla domareyrkets vanliga grader, vid en ålder då största delen af människor icke gerna sysselsätta sig med allvarsamma saker. Som han var öfver alla penninge-intressen, är det synbart att han ej hade annat föremål än att tjena sitt fädernesland.

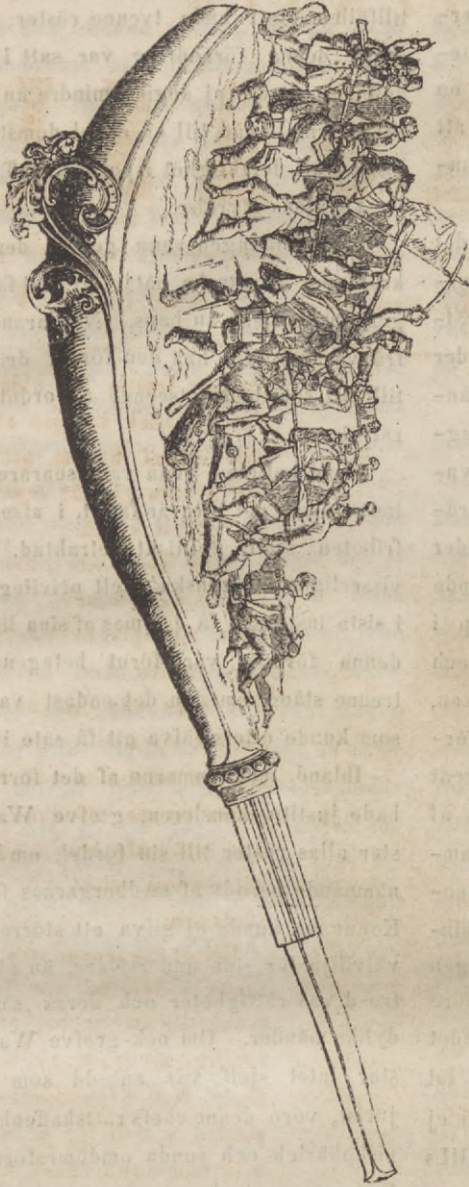
Sedan hans egen erfarenhet lärt honom känna skyldigheterna och naturen af alla domare-embetets kall, ingick han i justitie-kanslers-expeditionen, och hans protokoller, hållne i rådet, lärde monarken att känna hans talanger.

(Forts.)

Industriutställningen i London.

90. Cigarrenspejs af Carl Litzschke i Wien.

89. Den christliga Kärleken. Relief af Möhring i Berlin.

91. Tablå af socker, föreställande en lejonjagt, af G. Tröglen, konditor i Ulm.

Nästa N:o utgifves den 13 December.

C. Petersens Officin, 1851